

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 642
din 23.09.2019

Dosar nr.: 430/2018

Petiția nr.: 3580/07.06.2018

Petent:

Reclamat:

Obiect: afirmații cu potențial caracter discriminatoriu

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, petentului

2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Petentul sesizează cu privire la postările părții reclamate din data de 9 mai 2018, pe site-ul <http://vosgianian.ro/?p=8455>

Zvastica promova triumful rasei.

Secera și ciocanul promovau triumful clasei

Hashtagul promovează triumful masei.

Elanurile stârnite de aceste blazoane au în comun uniformizarea gândirii, clișee verbale și mentale, cuvinte repetate până la obsesie, solidaritatea întru asmuțire. Interesant de adăugat că expresia grafică a hashtagului (gratii încrucișate câte două – foto 1) este atât de asemănătoare cu cea a Mișcării Legionare (gratii încrucișate câte trei – foto 2).

III. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura legală de citare a părților.

5. Prin adresele nr. 3879/14.06.2018, respectiv nr. 3867/14.06.2018, au fost citate părțile pentru termenul acordat la data de 10.07.2018, fiind prezentă partea reclamată.

6. Procedura legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

7. Petentul sesizează cu privire la postările părții reclamate din data de 9 mai 2018, pe site-ul varujanvosgianian.ro și pe contul de facebook un mesaj prin care cataloghează

și compară pe cei ce folosesc simbolul # (hash) ca fiind persoane limitate în gândire și comparând semnul # (hash) cu zvastica și cu simbolul Mișcării Legionare. Petentul arată că folosește simbolul respectiv zi de zi în activitatea profesională și consideră această comparație discriminatorie.

8. Semnul # este folosit de milioane de computere și servere, inclusiv serverul pe care este publicată pagina CNCD ori site-ul reclamatului folosesc semnul # în activitatea de administrare, iar ca persoană care folosește acest semn se consideră ca fiind catalogat "limitat în gândire" prin declarația din cuprinsul sesizării.

Sușinerile părții reclamate

9. Partea reclamată arată următoarele: reproducerea petentului este corectă. Petentul se consideră discriminat prin postarea respectivă.

10. Textul respectiv pune o problemă și nu trage o concluzie, nu discriminează, nu împarte persoanele în bune sau rele.

11. În zilele noastre oamenii nu mai au răbdare pentru a sesiza nuanțele. Svastica în acest context nu se referă la înțelegeri fanatiche iar acuza este neîntemeiată. Propozițiile sunt scoase din context dându-li-se alt înțeles.

12. Se preiau anumite tipologii umane pentru a focaliza ura oamenilor, ca să îi îndrume. Se inventează pornindu-se de la situații reale, folosindu-se de fasciști și comuniști.

13. Partea reclamată face referire la postarea de pe rețeaua de socializare facebook a paginii "Baricada TV" cu titlul "Nu ne putem salva pe rând, trebuie să ne salvăm toți odată" care cultivă "#penali" și a comentariilor incitatoare la ură.

14. Astfel, partea reclamată apreciază că postarea sa se încadrează în limita libertății de exprimare, dorind a trage un semnal asupra exceselor din societate, țintele de carton și trebuie să se vegheze ca asemenea lucruri să nu se mai întâmple.

V. Motivele de fapt și de drept

15. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra limitei libertății de exprimare și încălcarea dreptului la demnitate umană fiind supuse analizei afirmațiile părții reclamate, publicate pe site-ul său în data de 9.05.2018.

În drept, în soluționarea prezentei sesizări apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

➤ art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

➤ art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;

➤ art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

16. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la aprecierile reclamatului, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

17. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

18. **Prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

19. Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România. Protecția demnității unor grupuri constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup etnic și religios – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

20. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

21. **Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.**

22. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

23. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, **iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere** (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

24. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

25. În scopul de a determina dacă declarația obiect al prezentei sesizări constituie un discurs de ură, Colegiul va examina: **obiectivul urmărit de către partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.**

Obiectivul urmărit de reclamat

26. Obiectivul urmărit de reclamat este important: a dorit acesta să disemineze opinii legate de o anumită categorie profesională ori a urmărit doar informarea asupra unui subiect de interes public (vezi Jersild c. Danemarca). În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părții reclamate; acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

27. Colegiul apreciază că, în speță, declarațiile părții reclamate nu au avut rolul de a informa publicul reprezentând opinia proprie a părții reclamate care arată “ *Zvastica promova triumful rasei. Secera și ciocanul promovau triumful clasei. Hashtagul promovează triumful masei. Elanurile stârnite de aceste blazoane au în comun uniformizarea gândirii, clișee verbale și mentale, cuvinte repetate până la obsesie, solidaritatea întru asmuțire. Interesant de adăugat că expresia grafică a hashtagului (gratii încrucișate câte două – foto 1) este atât de asemănătoare cu cea a Mișcării Legionare (gratii încrucișate câte trei – foto 2).*”

Contextul în care a fost făcută afirmația

28. Textul a fost postat pe site-ul părții reclamate la data de 09.05.2018

29. Partea reclamată își exprimă propriile opinii legate de folosirea unor simboluri și de rolul avut la vremea lor. În opinia autorului folosirea unor anumite simboluri a fost de natură a conduce la o uniformizare a gândirii. De fapt simbolurile, de-a lungul timpului au reușit, într-o manieră mai mult sau mai puțin pozitivă să adune laolaltă oameni cu aceleași convingeri, cu aceleași scopuri ori idealuri. În varianta negativă, simbolurile au dat naștere și au fost folosite ca suprimare a drepturilor fundamentale.

30. Afirmațiile făcute nu au avut un rol important în dezbaterea publică, partea reclamată referindu-se la aspecte de actualitate puse în oglindă cu simboluri care s-ar vrea șterse din istoria omenirii și care și-au produs efecte asupra unor întregi generații.

31. Referitor la necesitatea unor asemenea comparații în contextul dezbaterii publice, se constată faptul că în prezenta cauză este vorba despre o metaforă, fiind însă depășită sfera caracterului informativ care prezintă interes pentru opinia publică.

32. Partea reclamată a făcut referire și la postarea paginii “Baricada TV” din data de cu titlul “Nu ne putem salva pe rând, trebuie să ne salvăm toți odată”, postare urmată de comentarii incitatoare la ură și care fac trimitere la originea etnică a părții reclamate “armean spurcat”, “lotul ciuruți 2018”, “infractor și țagan borât”, “toți veți fi salvați de clopoțel (Kalasnikov)”, “trebuie să muriți toți odată nu pe rând” “Varu jan un nume de jidan comunist”, “armean hoț și împutit să vă salvați toți odată”. Partea reclamată a depus print screen-uri pentru a exemplifica ceea ce există în societate și ceea ce a condus la exprimarea opiniei, obiect al prezentului dosar.

Conținutul afirmației

33. *Zvastica promova triumful rasei. Secera și ciocanul promovau triumful clasei. Hashtagul promovează triumful masei. Elanurile stârnite de aceste blazoane au în comun uniformizarea gândirii, clișee verbale și mentale, cuvinte repetate până la obsesie, solidaritatea întru asmuțire. Interesant de adăugat că expresia grafică a hashtagului (gratii încrucișate câte două – foto 1) este atât de asemănătoare cu cea a Mișcării Legionare (gratii încrucișate câte trei – foto 2).*

Autorul afirmațiilor

34. Partea reclamată este politician, economist și eseist, Președinte a Comunității Armene din România precum și Prim-Vice președinte a Uniunii Scriitorilor.

Modul în care au fost făcute afirmațiile

35. Colegiul director apreciază că afirmațiile din cuprinsul articolului sunt de natură a atinge o limită prin care să se încalce un drept fundamental, **dreptul la libertatea de exprimare devenind secundar.**

36. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, **chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se "hrănește" din libertatea de exprimare**". (ibidem, pct. 66). Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declarației este o personalitate, opiniile formulate având un larg impact.

37. O ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar fi justificată în raport cu scopul urmărit.

Concluzii

38. Colegiul director, reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice.

39. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „**acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.** (CEDO, Lingens c. Austriei).

40. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că "**libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale.** Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „**nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.**” (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia).

41. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care acesta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice.

42. **În speța de față, Colegiul director arată că se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare, partea reclamată urmărind să sublinieze anumite aspecte apreciate ca negative însă analogia dintre însemnul hashtag și simbolul Mișcării Legionare ar fi de natură a depăși această limită.**

43. Un hashtag este un cuvânt sau o frază, precedată de semnul # constituind o modalitate de etichetare/grupare a tipului de conținut. De altfel însemnul # a fost folosit și cu ocazia deținerii de către România a președinției Consiliului Europei #RO2019EU.

44. Trebuie avute în vedere stereotipurile, atât cele pozitive, cât și cele negative, atât de către societate în general cât și de către persoanele publice, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăți care își respectă toți semenii săi, fără niciun fel de deosebire.

45. Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în art.10 că: “orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare” și precizează în mod expres limitele acestui drept în alineatul 2 al aceluiași articol: “exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei) ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora.”

46. Colegiul director reține faptul că afirmațiile părții reclamate au un caracter discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, constatând astfel săvârșirea unei fapte de discriminare.

5.26. Raportat la fapta de discriminare constatată, Colegiul director dispune sancționarea cu avertisment a părții reclamate recomandând părții reclamate să evite pe viitor să evite mesajele sau comentariile interpretabile.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20. alin.2, din O.G.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată;

2. Sancționarea reclamatului cu avertisment pentru faptele prevăzute la art. 2 alin. 1 și al art. 15 ale O.G. 137/2000, republicată

3. O copie a prezentei hotărâri va fi comunicată părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ**, la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

DINCĂ ILIE – Membru

GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

LAZĂR MARIA – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

SANDU VERONICA TATIANA – Membru

Data redactării: 15.10.2019
Motivată/redactată – T.S./R.B.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată** și Legii nr.554/2000 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.